

# EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,  
negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.  
Hirdetési díj: Háromhastós példány egyszeri hirdetése 20 fill. Többhastós hirdetést jutányosabban. Nyúlter: minden sor 30 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-kör  
s az Eperjesi Kereskedők és Keresk.-ifjak Egyletének  
hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Eperjesen, Fő-utca 55. sz.  
Kiadóhivatal: KÖSCH ÁRPÁD könyvnyomtató-intézet  
Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

## Nyaralásunk.

Valahányszor a nyári vakácio elején vasúton, kocsin és gyalogosan családommal a gömör-szepesi Érczhegység legvadregényesebb pontjain, különösen a vernári-sztraczenói völgyek szorosain át állandó nyári-lakóhelyem, az én kies fekvésű Dobsina városi otthonom felé igyekszem, ugyanannyiszor elszorul a szívem, ha a mi nyaralásunk viszonyaira és fürdőhelyeinkre gondolok Magyarországon.

Ma nem az izmok, hanem az idegek korát éljük. Épp azért a nyaralás nem is luxus-cikk többé, hanem életszükséglet; életszükséglete a szellemi munkával elfoglalt modern embernek. Pihenésre, üdülésre van szüksége nemcsak a testnek, hanem főleg a léleknek, hogy abból a további munkára, pl. a tanárnál vagy tisztviselőnél a többi 10–11 hónapra — új erőt és kedvet merítsünk.

De hát hol pihenünk, hol nyaralunk? Semmiestre sem ott, a hol az embernek állandó foglalkozása van, hanem igenis üdülésre szánt nyaralóhelyeken, a melyekben magyar hazánk oly gazdag a Szepességben, a Balatonban, az erdélyi részeken, a Felvidék gömői és zólyomi részeiben, Máramarosban és a Dunántúlon. Magyarország felette gazdag ilyen üdülésre és pihenésre kiválóan alkalmas nyaraló-helyekben.

S mégis mit tapasztalunk? Egyre többen kint töltik a nyarat s költik jövedelmük egy részét. A külföld számára pihenünk. Ha nem volnának a németek (nem az osztrákot értem!), szép hazánkat alig is ismernék a külföldön. Mi magunk a külföldre (Riviera, Semering,

Ostende stb.) szaladunk. Szinte rohanva töltjük meg annak, főleg az osztrák fürdőtulajdonosok és vendéglősök zsebeit. Azt tartjuk: előkelőbb Ostendében, mint a hullámszó Balatonban fürdeni. Nem tragikomikus dolog az, hogy legszebb, legvadregényesebb, legegészségesebb és tegyük hozzá: legáldottabb országunkból csak kifelé, a külföldre igyekszik mindenki?!

Ezt a külföldi nyaralást — valóságos érvágás hazánk testén! — kezdték a mi mágnásaink és folytatja a középosztály. A külföldön nyaraló magyar vendég révén külföldre kerül a magyar földműves-nép munkájának gyümölcse, s a mi keresményünk vagy fölöslegünk jó nagy része. Mindent, de mindent a nyaralás tekintetében is csak a külföldnek nyújtunk, mi magunk meg ebben az áldott magyar Kánaánban egyre számban apadunk, pénzben fogyunk és éhségben — no meg túlszigázott igényekben növekszünk. Mindent az idegeneknek juttatunk. A helyett, hogy itthon mi magunk élveznők pénzünket, engedjük ereinket felválni, hogy mindenünnen folyjon vérünk, erőnk és javunk idegenbe.

S ha mi ostorozzuk Petőfi Sándor módjára «külföldi magyarjaink» eme nemzet- és hazaelenes szokásait, ellenvetésül azt hozzák fel, hogy a mi szepességi vagy erdélyrészi fürdőink és balatonmelléki nyaralóink igen drágák, kevésbé kényelmesek s helyenként elviselhetetlenek. Hát annyi bizonyos, hogy fürdőink és nyaralóhelyeink igen nagy része sok kívánni valót hagy hátra. Az is nagy baj, hogy a legtöbbször rövid lévén az idényje, vendéglőseik egyszerre akarnak meggazdagodni. S ez a baj újabbán még meg is növekedett. De ennek is nagyrésztben a mi

külföldi nyaralásunk az oka. Mert mi mindig csak a magunk kárára s a külföld számára dolgozunk. Nem keressük fel elég számmal a mi magyar helyeinket. S aztán, nagyon is fokozottak, sőt túlszigázottak a mi igényeink. A ki teheti, menjen el a tátrai vagy erdélyrészi fürdőhelyekre, de a kevésbé tehetős elégedjék meg pl. Czemétevel vagy Thurzó-füreddel. A nyaralás és üdülés s korántsem az etikett, a naponkénti többszörös átöltözködés a fődolog. Ma már vannak helyeink, pl. Szomolnok vagy Dobsina, a hol magánházaknál igen jó és olcsó ellátásban részesülhetünk. A cél: a pihenés és üdülés, ilyen helyeken is el van érve. E tekintetben is szakítsunk a divattal és a szokással. Arra nincs szükség, hogy mindnyájan a Tátrafüredre vagy Korytniczán nyaraljunk. Beérhetjük kisebb és kevésbé költséges helyekkel is, a melyekben szép hazánk elég nagy számmal bővelkedik a felvidéken és az erdélyi részeken.

Rossz szokásunk a külföldieskedés s a túlságos költséges. E tekintetben is az ostoba divatnak hódolunk. Magyarságunk a fürdőzés és nyaralás tekintetében is sokat — többet tehetne hazája és faja megmentésére és hatalmassá tételére. S aztán a példa vonz — jobbra és balra egyaránt. Míg a mi uraink Bécsbe, Párisba, Olaszországba és a Rivierára utaznak, a mi népünk kivándorol Amerikába. Pedig kár minden garasért, a mely hazánk rovására a külföld zsebébe vándorol.

Nagyra vagyunk a mi tulipánmozgalmunkkal. Az volna az igazi hazafias irányú tulipánmozgalom, ha szakítanánk a külföldieskedéssel, itthon költenők a pénzünket, hazai nyaraló- és üdülő-

## AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZÁJA.

### Herfurth József ifjúkora.

— A megboldogult híres kollégiumi professzor naplójegyzetét ifjúkorából. —

Közléteszi **Frenyó Lajos.** (Folyt.)

Volt egy több kötetből álló, u. n. «Oskola» című tankönyvünk, melyből — emlékszem — a természetrajz és -tan tanulása nagyon nehezen esett; valószínűleg a kegyetlen magyar fordítás volt az oka, mert különben már ekkor nagyon kifejtett az emlékezőtehetségem, igen könnyen tanultam, csak szóul szóra nem, azért sok költeményt nem tudtam és azután is mindvégig nehezen tanultam verseket és oratiókat.

Igen imponált nekünk Keblovsky a vallástannal, melyet a cathedrára könyökölve és lehajva szép fejét, hevenyészve dictált. Arra emlékszem, hogy Kalmárnak egyszer mondtam: «Ez nagyon philosophikus»; mit érttem ez alatt, nem tudom, de imponált. Végtelenül szerettem, azért képzelheted, jó Olvasóm, mit éreztem s mit éreztek mindnyájan, mikor őt eltemették. Kalmár, a 13–14 éves syntaxista mondott felette önképzetté búcsúztatót, száznál több magyar hexametert, melyekről azt mondták, hogy egyetlenegy prozodikus hiba sem volt bennök.

Egyáltalában már itt megmondom ítéletemet Kalmárról, mivel később Eperjesen a logika- és physikában folytattam a baráti viszonyt. A fentemlített Kalmár kereskedőnek minden gyermeke, a leányai is, nagy talentummal voltak megáldva, sőt némelyike (Vandrák András ítélete) zseniális volt a zenében is. Így Samut

minden tanulóársam felett — Kerényi Frigyes is alig-alig véve ki — legkitünőbbnek tartottam, mindenestre mindenbe legmélyebben behatolt, a mihez fogott. Eperjesre a primába jött, vele leginkább komolyabb tárgyakról szoltam, kár, hogy a neki nem való száraz, ingyenélőségnek gúnyolt mérnöki pályára lépett, hiszen az még nem volt a vaspályák és gépek, a technikai és természettani inventiók kora. A szeretetreméltó ember már vagy 20 év előtt meghalt, mint elhalt ott messze Amerika vadonaiban, magyar szíve fájalmában, a gyermekkori barát: Kerényi Frigyes, a formailag nagy költő. Olyan tiszta, szabályos trochausokat, jambusokat, rímeket egy magyar költő sem írt, mint ő.

És így elhalt több jeles társam; csak a középszerűek élünk, — az élő Irányi Danit nem említem, mert ő csak a donatusban volt iskolatársam, — és használtunk, a mennyire tőlünk telt, a közjóknak, a magyar hazának. Megemlítem már itt, hogy tudtomra sok jobb tanulóársam közt egy pecsovics, egy schwarzelg, egy muszkavezető sem volt.

Nem tehetem, hogy még két társamat: Lisznyai Kálmánt és Greisinger Rudit ne említsék. Fékevesztett mind a kettő: mi exorbitans és törvénybontó, abban telt kedvök. Az utóbbi igazán zseniális mindenben, jóban, rosszban egyaránt kitűnt; sziporkázó szellem. Ne nevéss, türelmes Olvasóm, ha feljegyzem róla, hogy logikus korában Shakespeare-modorú drámaíráshoz fogott s a nekünk felolvasott jelenetekkel bámulatra ragadott minket; különben kritikái a Magyar Társaságban a legjobbak voltak. Ez az istenáldotta tehetség nyomorulttan, hogy ne mondjam, a szemétdombon veszett el a forradalom utáni években, mert vallás-erkölcsi alap nélküli volt már ifjúkorában.

### A rhetorico-poeticában Eperjesen.

Az 1836 év szeptemberében beléptem a humaniora osztályba: a rhetorico-poeticába. «Venio ad forissimum virum»: Krayzell Andrásához. Valóban humanista volt öntudatosan és minden ízében, noha alatta is ott állott, de nem fenyegetett az ablak szögletében a bot s mi nem apprehendáltuk azt meg, hiszen csak a hitványokra suhintott, kikben úgysem érintette azt, a mi nem volt bennök, a múzsák művelőjét: az embert. Hogy volt olyan is, az onnan eredt, hogy a ki két évi osztályát bevégezte, feljebb ment a következő osztályba, s egyedül önkéntes ismétlők léteztek.

Krayzell a latin classicusok nemcsak formai és aesthetikai, hanem tárgyi, szóval szellemi — görög nyelvet nem tanítottak — magyarázatának szellemes mestere volt. Igaz, hogy a többi tantárgyak — kivéve a latin irodalom történetét — tanítása szegényes volt, de annál bővebb volt a privát-olvasmány. Az alig felállított, Szirmay János adományozta nagykönyvtárnak alig volt azóta szorgalmasabb, több olvasója; volt időnk, hiszen sok memorizálással nem kínoztak. Nagy súlyt fektetett a házi-munkákra; de az iskolai dolgozatokra is (hetenként egyszer), néha verselésre is, természetesen latin nyelven. A német nyelv művelésére alakult elnökléte alatt egy társaság, de nem igen talált sok résztvevőre.

A magyar nyelv művelő társaságnak elnöke Vachott Sándor volt. Bennem nem volt írásba foglalt poietikus véna; nem nevettek ugyan ki, de felhagytam a verseléssel. Latin prózát könnyen írtam, pl. chriákat, imitatiokat, leírásokat; néha könyörületből másoknak is, mert a míg be nem adta a dolgozatot, addig senki sem mehetett ki a tereméből, — szégyellem ugyan bevallani, mert kijátszottam a legjobb tanfőt, annál is inkább,

helyeinket keresők föl és apasztanók a mi túlságosan nagy és költséges igényeinket. Ne kicsinyeljük a mi magyar nyaralóinkat, sőt inkább tömegesen keressük föl azokat. Akkor aztán javulni fognak azok ellátásban és kényelemben egyaránt. Azok fölkeresésével növeljük hazánk anyagi és szellemi tőkét, a melyre oly nagy szükségünk is van. Izmokban és idegekben egyaránt erős nemzetre, és lelkes és munkás intelligenciára van szükségünk most és mindenkoron. Úgy legyen!

Dobosina.

Dr. Szilávi Mátyás.

## A pánszlávizmus ellen.

(Folyt. és vége.)

Most rátérek a szövetkezett nemzetiségek s köztük a tót nemzetiség törekvései tarthatatlan voltának úgy jogi, mint az államérdek szempontjából való kifejtésére.

A világtörténelem a különböző nyelveket beszélő nemzetiségeket államilag úgy összekeverte, hogy nyelvhatások alapján, vagyis akként államokat alkotni akarni, hogy a nemzetegység és nemzetiségi egység azonos fogalmakká váljanak, képtelenség. Magyarországon is különböző nemzetiségekhez tartozó egyének alkotják az egységes és osztatlan magyar nemzetet, melyben, a magyar fajnak fizikai és pszichikai túlsúlyánál fogva, sikerült a vezérszerepet magához ragadni s az államra, állami intézményeire, politikai szervezetére reáütni kiváló hatalmas egyéniségének bélyegét. Magyarország erős nemzeti állam; a nemzetiségek tehát — mint ilyenek — önálló elismerést nem igényelhetnek, mert nálunk nem a nemzetiségek szövetkezése alkotja a nemzetet, hanem bár különböző nemzetiségekhez tartozó egyéneknek összessége, mely összesség nem az egyes nemzetiségeknek mozaikszerű, hanem a vezérnemzetiség egységes jellegével bír.

A nemzetiségeknek mint fajnak vagy népnek nálunk joguk nincs, csak egyénenként vannak jogaik nyelvükhöz és kultúrájukhoz. Ez a magyar nemzet megdönthetetlen felfogása.

Igaz, hogy az 1868. évi 44. t.-cikk a nem-magyar anyanyelvű polgároknak bizonyos jogokat biztosít. De midőn ezt elismerjük, előrebocsátva a fenti törvény alapvetését, mely szerint «minthogy Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek: az osztatlan, egységes magyar nemzetet, melynek e hon polgára, bármily nemzetiséghez tartozik is, egyenjogú tagja».

Azon következtetést vonjuk le, hogy ez az állam minden külső jelentkezésében, minden közéleti vonatkozásában egységes magyar nemzeti kell hogy legyen. E törvényre való tekintettel, figyelemmel kell lenni arra, hogy az abban biztosított jogok gyakorlata csak annyiban engedhető meg, a mennyiben az az «ország egysége» szempontjából lehetséges.

mert igen bizott bennem és sokszor kitüntetett; de az általános szokás volt ilyen módon segíteni az arra szorulókon. Így a deprecitói beszéddel engem bizott meg, úgyszintén a közvizsga alkalmával a beköszöntő szónoklattal, sőt még tovább ment: pl. elmúlt már a félév és nem lettem «provocalva»; kérésre azt felelte: «Tudom a nélkül is készülni», és azóta mindig lelkiismeretesen készültem. Ismétlésekkor az eminentiára törekvőket felhívták, hogy a húzott kérdésre megfelelni nem tudók helyett a kérdést ex abrupto oldják meg, a mi három-négyszer történt.

Krayzell a hazugságnak és nyerseségnek esküdt ellensége volt, azért a betyárosak nem szerették és azt fogták rá, hogy a magyarságnak ellensége, pedig az ő szárnyai alatt nevelkelett Christmann-Kerényi Frigyes, az ő gyámja, ki soha más iskolában, más magyar vidéken nem járt, tehát magyar költővé egyedül Eperjesen művelődött. De mint latin verselő is excellált; bírom eredetiben az ő két versét, melyeket Szirmay Ádám egyetemes iskolai felügyelő üdvözléte, illetve tanárától s tanulóársaitól való búcsúzás-kor mondott el. Midőn most újra olvasom azokat, csak azt mondhatom: szerzőjük költői lélek, különösen az alma mater, a Collegiumi personificatiója remek bennök.

Christmann köré csoportosult már akkoriban egy csudáló szűkebb baráti kör. Én is szerettem őt, noha fájt olykori iróniája, élcei (Disputir Hansl); most sem fejtetem meg azok okát: az elsőség miatti féltékenykedés lett volna-e? Én nem adtam arra alkalmat, még ürügyet sem, elismertem az ő fölényét; ő volt az osztály poétája, én a prózairója. De tudja már az Olvasó, hogy meghunyászkodást nem ismertem és fennuralmat nem túrtam el soha. Hízogó, csudáló, udvaronc, vagy mint most mondják: mameluk nem lehettem.

Azt kell tapasztalunk, hogy a mesterségesen öntudatra ébresztett faji érdekek a közös államérdeket veszélyeztető módon fejlődnek s oly koncessziókat igényelnek, melyek csak az államegység csorbításával elégíthetők ki.

Mint említettem is, nemzeti államban az oly velleitások, a melyek a vezér-nemzetiségtől nyert állami jelleg csorbítására vagy elhalványulására vezethetnének, jogi szempontból se bírnak létjogosultsággal, tényleg pedig kizárhatók.

Jogilag nem bírnak létjogosultsággal, mert a vezérszerepet vivő faj presztizsét a történelem, a történelmi jog és a befejezett tények védik és biztosítják. Ez utóbbinak jogalkotó erejét kétségbe vonni nem lehet s ez abban áll, hogy a történet által szentesített tényleges állapot jogállapottá lesz.

Tényleg kizárhatók, mert a vezér-nemzetiség elég erős és hatalmas arra, hogy azokat csírájukban elfojtsa.

A napjainkban észlelt faji törekvések a nemzetiségi törvényben megjelölt irányt megkerülik, az állam egységének érdekével összhangba nem hozhatók, az államjelleg csorbítására vezetnek, s ezen körülmény, nemkülönben a szövetkezett nemzetiségek provokáló föllépése, maga után kell hogy vonja a vezérnemzetiség hazafias felháborodását s ebből kifolyólag és minden fölösleges tolerancia féltételével, a nemzetiségek igaztalan, hazaellenes törekvéseinek megtörését.

Meg vagyok győződve, hogy a nemzetiségi mozgalmat egyedül társadalmi úton elfojtani, illetve terjeszkedésének útját állni nem lehet. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy a társadalmi akciót meddőnek vagy fölöslegesnek tartom, sőt ellenkezőleg: a társadalomra e tekintetben nagy feladatok várnak, társadalmi úton szép eredményeket lehet elérni; de ott, hol a magyar intelligens osztály (földesúr, pap, tanító stb.) a nép bizalmát nem bírja; hol, hogy hazafias munkájában sikert érhesen el, elsősorban az elvesztett bizalom, befolyás visszaszerzésén kell munkálkodni; továbbá ott, hol a magyar intelligens osztály a szükséges erő és lankadatlan küzdelemre nem bír elég erővel, bátorsággal és kitartással (lelkedés nem elég, — tenni kell!) s végül ott, hol a magyarságot néhány a néptől, a nemzetiségektől függő tisztviselő képviseli, a társadalom magára hagyatva nem fog boldogulni.

A magyarok elleni gyűlöletből táplálkozó nemzetiségi akció és veszedelem nem egy vármegye ügye; az ily hazaellenes mozgalmaknál a vármegyei keretek leomlanak. Minden magyar, minden jó hazafi karöltve kell hogy keresse az ezek ellen való védekezés eszközeit, módozatait. Igazunk biztos tudatában meg is fogjuk találni azon fórumnál, mely egy, e czélra alkalmasnak talált hatalmi tényével a nemzetiségek merész munkájának eddigi eredményét tönkreteszi s minden szétválasztó törekvésnek eleve útját állja.

Indítványozom ennél fogva, hogy Sárosvármegye közönsége a nemzetiségekkel szemben foglalt állását kifejtő s a törvényhozás intervencióját kérő alábbi

javaslatot határozattá emelje s hasonló eljárás végett a társörvényhatóságokat felkérje.

### Határozati-javaslat.

Sárosvármegye közönsége hazafias felháborodással tapasztalta, hogy lelketlen nemzetiségi agitátorok személyes fellépésük, sajtójuk és más, rendelkezésükre álló eszközökkel, a vármegye eddig békés és kifogástalan magyar érzelmű, tótajkú lakosságában, elérhetetlen, a magyar nemzeti állam eszméjével homlokegyenest ellenkező vágyakat ébresztettek, a vármegye lakosságának békéjét megbontották és feltartóztatlanul hajtják ama, főleg egyesek érdekeit szolgáló úton, mely a magyar nemzeti állam lerontására és egy polyglott állam létesítésére vezet.

A vármegye közönsége — azon biztos tudatban, hogy körünkben csak az erős nemzeti államoknak van létjogosultságuk, mely államokban a nemzetiségeknek mint ilyeneknek külön szétválasztó aspirációik figyelembe nem vehetők — a hazafias érzület erős fanatizmusával küzd a nemzetiségeknek a nemzeti állam integritását veszélyeztető, alattomos fegyverei ellen; a tót nemzetiségnek, jelesen az úgynevezett tót néppártnak a vármegyében való érvényesülését tőle telhetőleg megakadályozni iparkodik s reményli, hogy e hazafias küzdelemben, a magyarok Istenének segítségével, győzelmet vesz.

Mindazonáltal, midőn a vármegye közönsége a mai napon tartott ülésén, több ügyes-bajos dolgának intézése mellett, az 1886. évi XXI. t.-cikk 47. §-ában biztosított jogánál fogva, e kérdéssel nemcsak helyi, de országos szempontból is foglalkozott: a különféle esélyek megvitatása után szükségesnek találta, hogy a nemzetiségi üzemek kiterjedt és alattomos, hivatalos és társadalmi úton a kellő módon nem ellensúlyozható voltára a törvényhozás figyelmét felhívja s arra kérje, hogy e kérdéssel lehetőleg mielőbb behatóan foglalkozzon s a nemzetiségek-lakta vármegyék közönségét e jogosulatlan nemzetiségi agitációkkal szemben — tekintettel az állam veszélyeztetett érdekére — a szükséges védelemben részesítse.

A nemzetiségi kérdésnek törvényhozási úton való végleges megoldását szükségesnek és elodázhatatlannak tartja Sárosvármegye közönsége, mert míg egyrészt a hazafias társadalom nemzetiségi vidékeken gyenge s a nemzetiségek alattomos fegyverei ellenében nincs vértelve, másrészt az államhatalom az állam legvitálisabb érdekeinek védelmét egyedül az elhagyatott és elszegényedett magyar társadalomra nem bízhatja, annak a kellő időben tartozik segítségére sietni.

A vármegye közönsége megvan győződve arról, hogy ezen, a nemzet testén rágódó veszedelmes betegség gyógyítását elodázni nem lehet, s biztosan reméli, hogy a törvényhozás — más sürgős országos munkája mellett — a nemzetiségi kérdést az ország javára és nyugalma meg fogja oldani s fog találni módot arra, hogy a nemzeti állam integritása ellen a nemzetiségek mint ilyenek részéről intézhető jogosulatlan

Az abban a körben éveken át tanuló pályánk végeztéig töltött órák közkölségű víg, de szerény lakmározás (többnyire juhsajt, a fiúk otthonról kapott sódarja, szalonája s borocskája) közt folyt még vígabb beszéd, de komolyabb tárgyalások is, legkellemesebb emlékeim közé tartoznak és megóvtak minket — kettőt-hármat kivéve — sok veszélytől. Így, nem voltam — egyszert kivéve — soha bent a városban korcsmában s más tilos és gyanús helyen. Annál vígabbak voltunk egy majálison, mit kértemre, noha helytartótanácsilag tiltva volt, merészelt engedélyezni Krayzell az ő osztályának, hiszen — mondtam — csak az általános, egész collegiumi majálisok tilosak. A háládatos társak lerészegítették a rendezőt; ettől fogva annyira irtóztam a mámortól, hogy ezután csak mint physikuson történt meg rajtam is a tilos sebesi réteken, még pedig vanília-likőrtől. Azóta ajkam nem érinté a likőrt soha; mindig összeborzadok, ha nevé is hallom és megtörtént mégegyszer Tübingában, a «rhenanusok Kneipejában, a cartelben álló heidelbergi «rhenanusok» felköszöntésekor (vortrinken). Ez volt utolsó részegségem, noha víg pohártól — de csak társaságban — nem vonakodtam soha.

Igen jó ternészetel áldott meg az Isten; a mi egyszer megárt, nem cselekszem többé, még pedig minden küzdelem nélkül, a miben nincs semmi érdemem.

Bevégezvén a retorikát, egészen más ember lett belőlem: a pajkosságnak vége szakadt, ifjúvá lettem, és ezt leginkább Krayzellnek köszönhettem. Életemben nem volt senki, a ki reám nagyobb és jobb befolyást gyakorolt volna, mint ő, és ez olyan észrevételül, mintegy sympathetikus történt.

Elvégezvén a humaniorákat, mint gyermekkorom óta évenként, szülőim — atyám, mint zenekarmester — és én a bátfai fürdőbe mentünk, a hol a magános

erdei kirándulásoknak vége-hossza nem volt. Egyszer — éppen Eperjesre való visszatérésünk előtt — oktalan-ságig megnyújtván az éppen divattá lett Pricnsiz-féle zuhanyozást, felingerelt izmokkal és idegekkel, bejelentve azt anyámnak, a makoviczai várra rándultam, hol regényeskedő hangulatban a vár romjain bevártam a teli holdat s csak késő éjjel botorkáltam visszafelé.

Az eredmény: egy pár nap mulva rettenetes tüdő-és agyvelőgyulladás lett. Csak az értelmes orvos mérséklete, ki természetem épségében bizott s egy magától megindult vérroham mentett meg. Így testileg is változtam: sápadt, nyugalmasabb lettem.

### A logicaban és physicaban.

Már régen megindult az 1838/9. tanév, mikor lassú fellábadás után beálltam a primába mint logicus és a következő évben a physicaba. Tanárim voltak: Vandrak András a bölcsészeti- és latinban, az éppen tanárrá megválasztott Fuchs Albert a mértan-, természettanban és történelemben, és Munyai Lajos Antal a vallásban. Mindhárom igen ellentétes természetűek, jellemek; collegák, de barátok nem valának. Vandrak is még új ember volt: csak négy év óta tanárkodott, a jénai egyetemen Fries Jakab növendéke és kedveltje; philosophicus fej, nemes, tiszta szív és az aethesis hivatott embere volt. A tanítványok irányában komoly, sőt rideg, mintha azt vallotta volna: «Odi profanum vulgus»... mintha félt volna a népszerűségtől és ragaszkodástól. Talán mert idealista volt, azért sokat követelt magától és másoktól, ámbár az idealisták rendszerint optimisták; nagyon imponált nekünk; de az volt köztünk a szójárás: «Tiszteljük, de nem szeretjük». Mennyire megváltozott idők folytán! Szeretreméltóbbat alig ismertem és háládatosabb tanít-

támadások  
mely néven  
szítására all  
megfelelő k  
élésekre all  
gáló 1868.

— Nag  
kamarás  
Keczer Al  
gium falab  
táblának k

— Egy  
evang. egyh  
lését Kissze

— Áthe  
girálta járási  
járásba hely

— Tutk  
tük Tutkó Z  
táról szóló  
27-et Eperje

talos lapja,  
behatóbban  
kodása alatt

Ödön vezet  
nagy szolgál  
nagy és elég

nehézséggel  
zesében, s a  
lapja, a mel  
csült és mélt

állandó zong  
vészeknek v

magánórái d  
illetve neje s

fáradságot é  
kör zeneestél

Széchenyi-k  
sebb zeneest  
fűződnék. E

nyolni is tud  
ben, sokszor  
zenepontok

lőbb köréim  
kinek arany

egyenisége c  
humorát. Fá

s még fájdá  
a tanév végé  
gunk oka an

során át tel  
meg nem em

ványai alig  
ünnepelet tar

az igazság (V  
volt az ethik

szépen csirá  
ellenkező v

t. i. a poesis  
sára Goethe

is módosító  
és reflexióna

a költészett  
objectiv lant

Mindzett  
elreczítált y

csaptak mit  
nél. Így ut

Schulze Go  
Abban az

szeti osztály  
physikát is  
elő volt irv

és — siker  
szinüleg a t

nem tárgya  
Vandrak  
akkor még  
beszéde csa  
voltak; kár,  
de arra eml  
nők és egy  
hoz szóltál,  
hús», midő  
mat ország  
Hogy v  
mondtam:

támadásokat, hazaellenes törekvéseiket szolgáló bármely néven nevezendő és a magyar faj elleni gyűlölet szítására alkalmas ténykedésüket a Btkv. 172. §-ának megfelelő kibővítésével, esetleg a nemzetiségi visszaélésekre alkalmas nyújtó, de tényleg más célt szolgáló 1868. évi XLIV. t.-cz. revideálásával, meghiúsítja.

## HIREK.

— **Nagyelkü adomány.** Keczer Miklós cs. és kir. kamarás — a Caraffa által kivégzett nagy hősnék Keczer Andrásnak egyenes leszármazója — a Kollégium falába illesztendő és a vértanúk emlékét hirdető táblának költségeire *öttszáz koronát* adományozott.

— **Egyházmegyei közgyűlés.** A sárosi ág. hitv. evang. egyházmegye július 19-ikén tartja ezévi közgyűlését Kiszébenben.

— **Áthelyezés.** A pénzügyminiszter Cseh István giráltyi járási számvevőt hasonló minőségben a varannói járásba helyezte át.

— **Tutkó Zseni emlékezete.** Mély részvétellel közöltük Tutkó Zseni kassai zongoratanítónő korai elhunytáról szóló gyászjelentést. 48 évet élt, a melyből közel 27-et Eperjesen töltött. Mint a Széchenyi-körnek hivatalos lapja, részünkről különösen megérdemli, hogy róla behatóbban megemlékezzünk. Mert hát eperjesi tartózkodása alatt — főleg a Szmracsányi-Szinyei-Horváth Ödön vezetőségének lelkes és munkás érájában — igen nagy szolgálatot tett a mi Széchenyi-körünknek. Igen nagy és eléggé meg nem becsülhető része volt a sok nehézséggel és körültekintéssel járó zeneestélyek rendezésében, s alig van az előző évek Évkönyveinek olyan lapja, a melyen az ő tisztelt nevével s általánosan becsült és méltányolt szereplésével ne találkoznánk. Szinte állandó zongorakísérője volt a műkedvelőknek s a művészeknek vagy művésznőknek egyaránt. Nagyszámú magánórái daczára, Horváth Ödön titkár s később elnök, illetve neje szives és lekötetlező felszólításának engedve, fáradságot és határt nem ismert, a midőn a Széchenyi-kör zeneestélyeiről s azok műsora kitöltéséről volt szó. A Széchenyi-kör virágzásának legszebb éveit és legsikeresebb zeneestélyeit az ő nevéhez és buzgó működéséhez fűződik. Eperjes város intelligens társadalmá méltányolni is tudta az ő fáradozásait. A legnehezebb időkben, sokszor a tizenkettedik órában, elvállalta az egyes zenepontok zongorakíséretét. Társadalmunk legelőkelőbb köreinek állandó és igen kedvelt tagja volt, a kinek aranyos kedélye, jóízű mosolya és szeretetreméltó egyénisége csak fokozni tudta a társaság jókedvét és humorát. Fájdalommal vettük Eperjesről való távozását, s még fájdalmasabban korai gyászos elhunytát. Csakis a tanév végével járó nagymérvű és sokoldalú elfoglaltságunk oka annak, hogy a Széchenyi-körben évek hosszú során át teljesített hűséges szolgálatairól behatóbban meg nem emlékeztünk. Nagy halottunk ő nekünk, a ki-

ről, Eperjesről való eltávozásához hasonlóan, Széchenyi-körünk közgyűlésén és jövő Évkönyvében is fogunk méltóképen megemlékezni. Addig is részünkről áldassék az ő emlékezete! Felejthetetlen emléke több barátjódjében és sokunknak szívében soká fog fenmaradni. (Sz.)

— **Pályázat.** Az eperjesi pénzügyigazgatóság pályázatot hirdet a giráltyi járási számvevői; továbbá a kiszébeni m. kir. adóhivatalnál *ellenőri* állásra. Pályázati határidő 2 hét.

— **Művészek, írók Bártfafürdőn.** Hírneves művészeink közül eddig Vizváry Gyula, Vizváry Gyuláné, T. Vizváry Mariska, a budapesti Nemzeti Színház tagja, Tapolczay Dezső, a Vígszínház tagja; nevesebb fróink közül Somorjay Arthur érkeztek eddig a gyógyfürdőbe. Úgy értesültünk, hogy július folyamán Dezső József, D. Ligeti Juliska, Mihályfi Károly, a Nemzeti Színház tagjai is iderándulnak s ugyancsak rövidebb tartózkodásra meglátogatja a fürdőt Fedák Sári is.

— **Amatőrök figyelmébe!** A legújabb *fényképeszeti cikkek és gépek* jutányos áron kaphatók Pálesch Árpád droguistánál.

— **«Bajok a kir. postán»** címmel megjelent cikkünkre vonatkozólag a m. kir. posta- és táviradigazgatóság arról értesít, hogy az *Eperjes* 2. számú *postahivatal* jelenlegi helyiségéből *f. e. október hó 1-jén a Kossuth Lajos (Magyar-) utcára fog átköltözni.* E postahivatal végleges elhelyezésének, valamint új postagyűjtőhely felállításának kérdését azonban mindaddig függőben kell tartanom, a míg az Eperjes 1. számú főpostahivatal lakásügyének kérdése megoldást nyer. E tekintetben a tárgyalások már huzamosabb idő óta folyamatban vannak s ha a főpostahivatal helyiségeinek ügye rendezve lesz, ezzel kapcsolatban a fiókpostahivatalnak elhelyezése, esetleg a gyűjtőhely felállításának kérdése is megoldást nyer, mert annak megállapítása, hogy a város melyik pontján legyen a fiókpostahivatal, továbbá, vajjon szükséges e és hol a postagyűjtőhely: attól van függővé téve, hogy a város melyik pontján lesz elhelyezve a 1. számú (fő-) posta-táviradivatal. Arra nézve, hogy az Eperjes 2. számú postahivatal feliratok felvételével is megbizassék, a tárgyalások folyamatba tétettek.

— **Olcsó ruhakelmék.** Rendkívül olcsó árban kaphatók július hó végéig az idényből felmaradt színes *női-ruhakelmék* tiszta gyapjából *Zavatzky* Szilárd divat- és vászonkereskedőnél Eperjesen.

— **Egy berlini lap — Eperjesről.** A DEUTSCHE BLATT július 8-iki számában szóról szóra következőkben emlékezik meg városunkról:

*Ein ungarisches Babel*, nicht wegen seiner Sittenverderbnis, sondern wegen seiner Vielsprachigkeit ist die Stadt Eperies, die nicht weit von der galizischen Grenze gelegen und eine der ältesten ungarischen Ortschaften ist. Nach der Mitteilung einer geographischen Zeitschrift sprechen die Bewohner von Eperies nicht weniger als 6 verschiedene Spra-

chen, wozu eine noch grössere Zahl von Dialekten kommt. Dabei hat die Stadt nach der letzten Volkszählung knapp 1500 Einwohner, und da sie auch wenig Fremdenverkehr aufzuweisen hat, dürfte es vergleichsweise wirklich unerhört sein, dass man dort bei jeder möglichen Gelegenheit auf den Strassen 3 bis 4 vollständig verschiedene Sprachen hören kann. Nach den geschichtlichen Feststellungen wurde Eperies im 13. Jahrhundert von Deutschen gegründet, die jedoch jetzt gegenüber den Slowaken und Magyarern in die Minderheit geraten sind. Fast jede Volksschicht und ebenso fast jedes bedeutende Handwerk hat dort seit undenklichen Zeiten einen besonderen Dialekt, der scheinbar um keinen Preis aufgegeben werden soll. Es muss dort wahrscheinlich nicht leicht sein, einen grösseren Hausstand zu führen. Zunächst ist es etwas ganz Gewöhnliches, dass ein solcher mit einem slowakischen Diener, einem ungarischen Kutscher, einem deutschen Koch und einem polnischen Zimmermädchen zu rechnen hat, von denen jeder nur seine Muttersprache versteht. Was nun aber weiter die Versorgung des Haushalts von aussen her betrifft, so mag es oft genug nötig sein, sich mit einem ungarischen Bäcker, einem illyrischen Fleischer, einem slowakischen Apotheker und mit einer Anzahl von Kaufleuten zu verständigen, die gewöhnlich galizisches Platt sprechen. Der Kosmos knüpft daran die durchaus zutreffende Bemerkung, dass es vielleicht ein Glück für diese Stadt wäre, wenn ausserdem noch Volapük und Esperanto dort eingeführt würden, das nur 2 Sprachen mehr, die eine Verständigung möglicherweise wesentlich erleichtern könnten.

— **Bártfafürdői hírek.** A bártfai fürdőben honvédenekar játszik s rövid ottidőzése alatt teljesen megnyerte a közönség osztatlan tetszését. — A fürdőközönség kényelme tekintetéből mozgalom indult meg aziránt, hogy Bártfa város és a fürdő az országos távbeszélőhálózatba bevonassék. (Ezt Bártfának már rég kellett volna kezdeményezni!) — A fürdő jelenlegi igazgatója vízvezeték és fedett-vásárcsarnok létesítésén fáradozik. — Egy evang. templom építése ügyében is folytak már a tanácskozások. Az ehhez szükségelt összegeket gyűjtés útján remélik összehozni. — Cabaret-színpad és működik most a fürdőben. — A fürdővendégek száma július 6-ikáig 1346 volt.

— **Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat az ősz folyamán vándorkiállítás rendezéséért.** A társulat a kiállítás anyagáról *képes tárgymutatót* fog kiadni, mely a rendezés nagyságban (12×17 cm.) és *ötteszer* példányban fog megjelenni. A *hirdetések* ára egész-oldalonként 20 kor., féloldal 10 kor. A tárgymutatóban eszközölt hirdetések különösen kereskedőink javára szolgálhatnak, mert tudvalevő, hogy az ily kiállításokat a közeli s távolabbi vidéki közönség is sűrűn látogatja, különösen

ványai alig voltak valakinek, mint neki: országszerte ünnepelt tanár és tudós, lelkesült és lelkesítő szónok, az igazság (Wahrheit und Recht) apostola volt. Elragadó volt az ethika- és aethetikában: az általa elvetett mag szépen csírázott és gyümölcsözött. Egyben már akkor ellenkező véleményen volt az általános felfogással, t. i. a poesis rideg objectivitásában, minek bizonyítására Goethe- és Jean Paulból példákat idézett. Útöbbs is módosította nézetét és helyt adott a subjectivitásnak és reflexiónak, hiszen a subjectivitás az egyedüli forrása a költészetnek s az objectivitás csak a forma. Pl. az objectiv lantos-költemény üres szó, lényegtelen tűzijáték.

Mindezt akkor öntudatosan nem értettem, de az elrecczalt példák sehogy sem tetszettek és arculcsaptak mindent, mi remek volt a legnagyobb költőknél. Így utóbb a jámbor Friesianismus is módosult Schulze Gottlob Ernst scepticismusának hatása alatt. Abban az időben a két éves prima valóban bölcsészeti osztály volt, hiszen vallásbölcsészett, sőt metaphysikát is tanítottak benne; ezt talán csak azért, mert elő volt írva, röviden a második év utolsó heteiben és — siker nélkül, — én legalább nem érttem, valószínűleg a többiek sem; annyi áll, hogy Vandrak többé nem tárgyalta.

Vandrak — hitünk szerint — tökéletes latinista volt, akkor még az egész tanítás latin nyelven folyt és ékes beszéde csakúgy ömledezett. Latin dolgozataink oratiók voltak; kár, hogy most nem akadhatok a dolgozataimra, de arra emlékszem, hogy nyelvi javítás nem volt bennök és egy «visára», mely a következő volt: «A dologhoz szóltál, azonban több csont kellene és kevesebb hús», midőn hosszú oratióban ajánlottam candidatusomat országgyűlési követnek.

Hogy vélekedett felőlem, nem tudom; mint fentebb mondtam: nehezen megközelíthető volt, és volt egy

összekocczanásom is vele. Tacitus Agricoláját magyarázta; egyszer csak azt követelte, hogy a megmagyarázott részt könyv nélkül tanuljuk meg.

Ez újítás volt. A következő órában felszólít egyet, majd többeket s mind azt mondja: «Non sum praeparatus»; akkor engem is. Ugyanarra a feleletre felforrt a vére, csúnyán, velőtrázóan lesdított engem és az egész osztályt. Mélyen hallgattunk, de az óra után én, meg Christmann s még egy-kettő, felkerestük szobájában, mentetve magunkat, de óvást téve sértő szavai ellen. Én többek közt azt mondtam: «A tanár úrtól hallottam: Wer sich treten lässt, wie ein Wurm, soll nicht klagen». És Vandrak kezét nyújtott, ezt mondvá: «Ha önök nem akartak sérteni, én sem önöket; visszavonom szavaimat.»

Ritkán sikerült szebb hódítás: rendíthetetlen hívei letünk. A magyar nyelv művelése az úgynevezett Magyar Társaságban történt, Sárosy Gyula elnöklete alatt. Én mióta rhetor koromban ott fiascót vallottam, csak benevolusa voltam a társaságnak; de megengedtek nekem, hogy kritikát mondjak.

Fuchs a maga szakjában talpraesetten működött és gyakran experimentált a physicában; de egyben tévedett: hogy engem jó matematikusnak tartott, pedig abban nem volt világos intuitióm. Igaz, hogyha többen nem tudtak, engemet szólított fel és én megelégedésére feleltem; pedig az erős emlékezőtehetségem műve volt. De a történelemben, mely privát studiumom volt, gyengének találtam, és ahhoz hozzájárult, hogy minduntalan, pl a deponensek ellen vétett, hisz' még mindig latin volt a tanítás mindenben, Fuchs pedig gyenge latin volt, — akkori nézetem szerint tanár és gyenge latin, az incompatibilis dolog volt. Végre felkerestem az ő ipját, Munyai rectort és kértem, engedje meg, hogy a világtörténelem helyett az általa a theologusoknak

előadott egyháztörténelmet tanulhassam. Mi indította őt arra, nem tudom, de megengedte — s így lettem én fél-theologus.

Munyai mint vallástanár a kor elavult orthodoxiájának híve; bizony nevelő, javító, vallásosságra serkentő nem volt, midőn az angyalok, az ördög létezését és azt bizonyítgatta, hogy az evangelisták valót mondtak, mert akartak és tehették. Sokkal jobb volt a magyarhoni protestans egyház történelmében. Saját, névteletlenül, Halberstadtban megjelent könyve szerint tanított. Szorgalmatos bűvár volt, nagy munkaképesség, sok évi kerületi jegyző, de nem imponált nekünk. Velem igen barátságosan bánt.

Jogász koromban, farsangkor hozzá fordultam, mint kellett, írásban (nem mentem volna sóha bálba engedelem nélkül), engedné meg az egyáltalában tilos vásárnap, u. n. «Schwarze Redouta» mennem, szeretném egyszer látni az elhírhedett comoediát. «Csak mint notator mehet oda», — volt a válasza. És én elmentem, több diákot találtam ott, felszólítottam őket, hogy rögtön takarodjanak haza, mert különben feljelentem őket; szégyenkezzenek oly társaságban mulatni. Én is csakhamar megundorodva hagytam el a helyet. A fiúknak az igen imponált, hogy én notatornak álltam be, nemcsak a büntetéstől, hanem talán a büntől is megmentettem őket. Szinte emelkedett a pedellus aucto-ritása, a mióta én egy éjlelre pedellusnak szegődtem.

Mulatni szerettem, kirándulásokat gyakran tettem, pénzem is akadt, mert, mint tanuló társaim correpetitora és physicus korom óta mint a Csanády-fiúk instructora, praefectusa, szereztem. Takarékos mindig voltam; mindig jutott új, meg új könyvek vételére. Az első nagyobb szerzemény: Rotteck történelme és Schiller munkái; sőt kezdtem jártni Mayer nagy Conversations-Lexikonának füzeteit. (Folyt. köv.)

összel. Továbbá egy ily illusztrált tárgymutató rendszerint a közönség által nem lesz eldobva, hanem nagyon gyakran átlapozva. A hirdetések e hó végéig eszközölhetők s azok átvételével Cattarino Sándor eperjesi papirkereskedése lett megbízva.

— Az eperjesi vértörvényszék áldozatainak emlékére újabb adakoztak: *A theologiai ifjúság gy. ivén:* Duszik Lajos, Krieger Mihály, N. N., Scherer Péter Eperjesről, Jancuskó László Iglórol 2—2 kor.-t. Koronkó György, Alexy Jenő, Seffarovsky Béla, Barthó András, Dániel Szabó György, Alexy Béla, Achácz Béla, Klauszer László, Szekej András, Petró Elek, Ruzsa István, Farkas József, olvashatlan aláírás, Lauff Géza, Zeman Mihály, Szelényi János, Szende Nándor, Boczkó Gyula, Vrablicza Béla, Zsiska D., Fábry János, Adriányi Géza, Weisz G., Fábry Viktor, Devecska András, Palkovics Pál, Mráz Gy. Pál Eperjesről 1—1 kor.-t. Guttman Miklós Eperjesről, Keresztes József Kiskúnhalasról 40—40 fillért. N. N., N. N. 20—20, N. N. 10, N. N. 6 és N. N. 4 fill.-t. Összesen 38 kor. 40 fill.-t. — *A nyiregyházi gy. ivén:* Nyiregyházi ág. hitv. ev. egyház 20 koronát. Nyiregyházi Takarékpénztár-egyesület 5 kor.-t. Mátyás Béla, Somogyi Gyula, Májerszky Kornélia 3—3 kor.-t. Nyiregyházi Kölcsonös Segélyező-egylet, Barna Jenő, Bogár Lajos, N. N., Oberländer Károly, Hibján Gyula, Jánoszy Endre, Hanff Lajos, Jánoszy, Blistyán Kálmán, Kovácsi András, Gyurcsány Ferencz, Andrásy Samuné 2—2 kor.-t. Déry István 1 kor.-t. Összesen 61 koronát. — *A 202. sz. gy. ivén:* Kirschner Endre Gölniczbányáról 2 koronát. — *A 146. sz. gy. ivén:* Kozák István, dr. Popini Albert, dr. Pröhle Vilmos, Moravszky Ferencz, Zimmermann Rezső, Szlaboczk Imre, Eltscher Simon, dr. Zilberfeld Jakab, Adorján Ferencz, Kameniczky András, Leffler Sámuel, Mészáros Ferencz, dr. Vietorisz József, Porubszky Pál 1—1 kor.-t. Összesen 14 kor.-t. — *A 200. sz. gy. ivén:* Pécsi Polgári Kaszinó 5 kor.-t. — *A 175. sz. gy. ivén:* Ág. hitv. ev. egyház, Gölniczbánya, 20 kor.-t. Id. Antony Lajos 3 kor.-t. Dr. Broner Sándor, dr. Valkó, Elischer Lajos, Valkó Emil, ifj. Antony Lajos, Valkó Mihály Gölniczbányáról 2—2 kor.-t. Zimmermann Andor, Szent-Istványi Antal, Valkó János Gábor, Valkó M. Márton, Valkó Gábor, Flachbart, Sztankay, Ulreich Gyula, Andrasovszky Béla 1—1 kor.-t. Összesen 44 koronát. — *A 144. sz. gy. ivén:* Hörk József theol. tanár, Pozsony, 3 kor.-t. — *A 244. sz. gy. ivén:* Süvetei ev. egyház 2 kor.-t. — *A 256. sz. gy. ivén:* Honéty Pál Ochtináról 2 koronát. Mártonháza község, Ochtinai Fogyasztási Szövetkezet, Ochtinai evang. egyházközség 1—1 kor.-t. Összesen 5 kor.-t. — *A 214. sz. gy. ivén:* Az apáczai ev. egyház, Bohus Pál 2—2 kor.-t. Zátmecczy Béla 1 kor.-t. Összesen 5 koronát. — *A 302. sz. gy. ivén:* Batizfalvi ev. egyház és lelkésze 2 kor.-t. Ferencz Rezső, Gerlachfalvi ev. leányegyház, Krokavec Károly 1—1 kor.-t. Klinga G., Lucsivnai ev. leányegyház, a megszfalvi ev. leányegyház, a stólai ev. leányegyház, a stólai ev. tanító 50—50 fillért. (Postaköltség 12 fillér.) Összesen 7 kor. 88 fill.-t. — Az Eperjesi Ipartestület 8 kor. 20 fill.-t. Czigelbrier Róbert, Eperjes, 5 kor.-t. Hajdú János íz-esperes, Zsegyne, 4 kor.-t. Dr. Markó Sándor, Rozsnyó, 2 kor.-t. Homola István, Kassa, 1 kor. 50 fill.-t. Összesen 207 kor. 98 fillér. Eddigi kimutatásunk 1640 kor. 29 fillér. *Végösszeg 1848 kor. 27 fill.* A többi, már beérkezett adományt legközelebb nyugtázzuk. Eperjes, 1906. július 11. Dr. Flórián Károly, koll. pénztáros.

— Sikerült amatőr-felvételek előállításához jó minőségű fényképezési szerek szükségeltetnek. Gyári áron kaphatók Cattarinonál Eperjesen.

— Iparpártolás a honvéd-kantinokban. A honvédelmi miniszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint a honvédkaszárnyakban a szerződés útján fölfogadott kantinbérletű üzletükben csakis hazai gyártású cikkeket árúíthatnak. Köztudomású, hogy a kantinokban ételen és italon kívül mindenféle — a katonák apró szükségleteit kielégítő — tárgyat is árulnak. (Nyakravaló, celluloid-nyakszegély, gomb, czérna, tű, evőeszköz, gombtisztítószér, kefe, fénymáz stb.) A felsorolt tárgyak a katonáknál nagy kelendőségnek örvendenek és csupán hazai forrásból megszerezve, hozzájárulnak a hazai ipar támogatásához. Üdvös volna, ha ezt a rendeletet a közös hadügyminiszter Magyarországon a sokkalta nagyobb számú közs-hadseregbeli kaszárnyákra is kiterjesztené, a mivel útját lehetne vágni annak az anomáliának, hogy ezek a nálunk is készülő és kapható cikkek osztrák iparosoktól kerülnek hozzánk.

— Kedvezményes fürdőjegyek. Linkesch Károly uszoda-tulajdonos az Eperjesi Kereskedők és Kereskedő-ifjak Egylete rendes tagjainak a napi 50 filleres fürdőjegyeket 20 fillér kedvezményes árrért adja, mely jegyek Mikolík István úr üzletében válthatók. — Az egylet ez úton is hálásan köszöni a kedvezményt. Kósch Árpád, elnök, Bohrandt Lajos, titkár.

— «Ki — a természetbe!» E jelszóval hagyta el városunkat július 8-ikán egy 28 tagból álló túrista-társaság bizonytalan időben, de legjobb kedvvel s az elhatározással, hogy a pihenésre vágyó testet a természet e remek helyén tüditi fel, míg lelke a mindennapi légkörből kiemelkedve, dicsérheti a Teremtőt, a mire a mai kor lázasan élő emberének — sajnos — oly kevés idő jut. E szép feladatot teljesítette a Kárpátesület Eperjesi Osztályának rendezősége, a mikor a társaságot kivette az abosi erdőbe a Lujza-forrás-hoz, nemkülönben a kitartóbbakat a Hrad-hegyre. Megemlítjük, hogy az egylet jóhírnevét máris szétviszik az ország távoli helyeire is, minthogy e szép társaság hölgytagjai között láttunk budapesti, pécsi, sőt komáromi vendégeket is, a kik nem tudtak betelni vármegyénk gyönyörű vidékével, a mit mi nem tudunk eléggé méltányolni. E jókedvű társaság hangulata akkor érte el tetőpontját, a mikor annak egy hölgy- és egy férfi-tagja a társaságot legkomikusabb helyzetekben lefényképezte. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy az egylet egy igen fontos feladatát teljesítette, a mikor úgy tagjainak ingyen, valamint a nagyközönségnek 1 kor. ellenében egy a túristikában nélkülözhetetlen kalauzt, azaz térképet Eperjes vidékéről — jelezve a kirándulólhelyeket, a természetben jelzett színekkel — nyújt. E térkép — a melyet igen gondosan Chrapek Károly tűzmeister rajzolt és a Divald cég sokszorosított — az egylet pénztárosa: ál (Theisz Á.) üzletében átvethető. — Az egylet vasárnap, azaz júl. 15-ikén egy egésznapos társaskirándulást rendez szekereken a szigordi völgybe, a mikor is vendégeket szívesen lát.

— Láb- és kezizadás ellen legjobb szer az «Antisudin». Kapható a drogériában. Ára 1 korona.

— Mikor kell berukkolni? Sok találgatásra adott okot az ujonczok idei bevonulásának kérdése. Most már el van döntve a kérdés. A honvédelmi miniszter a napokban érkezett rendeletében közli, hogy a június és július hónapokban megtartott sorozásn bevált ujonczok szeptemberben kötelesek berukkolni. A besorozott ujonczoknak már a sorozáson, a megvizsgálás után nyomban kézbesítik a behívójegyeket. Ez a rendelet természetesen csak az 1882., 1883. és 1884. évfolyambeliekre vonatkozik. Az 1885. évben születettek sorozása később lesz; ők csak decemberben fognak berukkolni.

— Fényképező amatőrök figyelmébe! Sötét-kamarát — nem-vásárlóknak is — a legnagyobb készséggel enged át Cattarino Sándor fényképezési cikkek és gépek raktára, Eperjes.

— Értesítés. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkertület eperjesi Kollégiumának jogakadémiáján az 1906—1907. tanév I. felére a beiratások 1906. szept. 1—12-ig eszközölendők; az előadások szept. 16-ikán veszik kezdetüket. Utólagos felvételnak szept. 13—15-ig dékáni, azután pedig tanárikari engedélylyel lehet helye. A kik jogi tanulmányaikat csak most fogják kezdeni, azok az érettségi-bizonyítványt, a kik pedig az egyeteméről vagy más jogakadémiáról lépnek át, azok csupán eddigi lezkekönyvüket tartoznak a beiratkozásnál felmutatni. Azok az egyéves önkéntesek, a kik tényleges katonai szolgálatukat f. é. szept. végén fejezik be, okt. 1—8-ikán iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szept. 1—15-ig terjed. A félévi tandíj 50 korona. Evangélikus lelkészek, tanárok és tanítók fiai — tekintet nélkül vagyoni viszonyaikra — minden további folyamodás nélkül a tandíj felét fizetik. A jogakadémiai hallgatók általában részeshelhetnek a Kollégium kebelében fennálló, újonnan épített s kényelmesen felszerelt tápintézet kedvezményeiben; ebéd- és vacsoráért az első félévben szept. 1-től decz. végéig 60 kor., csak ebédért 34 kor. fizetendő. Az arra érdemesek igényt tarthatnak a Kollégium által évenként kiosztatni szokott ösztöndíjakra; valamint a szegénysorsúak tandíjmentességre, tápintézetdíj-elengedésre s a jelentékeny alaptökével rendelkező Jogász-segélyegylet támogatására számíthatnak. A jogakad. ifjúsági, valamint a koll. nagykönyvtár a hallgatók rendelkezésére áll. A szünetidőben mindennemű felvilágosításokkal, levélbeli

megkeresésre is, szívesen szolgál a jogakadémia igazgatósága. — A tiszai ág. hitv. ev. egyházkertület eperjesi ősi Kollégiumának jogakadémiáján — a hazai ág. hitv. ev. vallásfelekezet ez egyetlen ilyenmű tanintézetén — az 1905—1906. tanév alatt a következő tanárok működtek: dr. Mikler Károly dékán, dr. Flórián Károly, dr. Horovitz Simon, dr. E Nagy Olivér, dr. Obetkó Dezső, dr. Raffay Ferencz, dr. Szlávics Mátyas (rendes tanárok), dr. Ereky István (rkív. tanár), dr. Horovitz Imre dr. Máriássy Béla, dr. Sztelho János (magántanárok). Az I-ső félévben 27 tantárgy 96 hetióraban; a II-ik félévben pedig 33 tantárgy 105 hetióraban, adattott elő 1905—1906. tanévben a jogakadémián összesen 274 hallgató volt beirva, úgy, hogy a hallgató-ság létszáma tekintetében ez a tanintézet a hazai tiz jogakadémia között a legelső közé emelkedett. A hallgatók között volt I. é. 87, II. é. 67, III. é. 56, IV. é. 53, tanfolyam hallgatása nélkül min engedélylyel vizsgázó 11. A tanév alatt 33 jogh. nyert végbizonyítványt. A tanév folyamán 74 első alapvizsgálat, 120 második alapvizsgálat, 16 államtudomány és 6 jogtudományi államvizsgálat tartott. Kitétetéssel tették az I-ső alapvizsgát Dede Lajos és Dorner Emil, a II. alapvizsgát Brájer Márton, Nehiba Jenő, Ondrejovics Kálmán, Sziklay Béla, Tóth Miklós és Weisz Károly, államtud. és jogtud. államvizsgát senki. Több joghallgató részeshellett ösztöndíjban, a segélyegylet tárogatásában, tandíj- és tápintézet-díj-elengedésben stb. Ezen a címen a joghallgatók által élvezett kedvezmények összege a mult tanév alatt meghaladta a 9000 kor.-t. Az akad. ifjúság egyesületei: a jogásztisztület, segélyegylet, túristaegylet és vívőegylet, élénk működést fejtettek ki. Mindezekről részletesebb adatok a Kollégium Értesítőjében olvashatók, melyet a jogakadémia igazgatósága 20 fill. levélbélyeg beküldése ellenében bárkinek készséggel megküld. A városban egészséges és nem drága lakások elegendő számmal állanak rendelkezésre s az ifjúság ellátása jutányos. Eperjesen, 1906. június havában. *A jogakadémia igazgatósága.*

— Az emberiség nagy tömege pusztul el a legnagyobb ellensége: a tüdővész által. Szerencsére manapság már nem vagyunk tehetetlenek ezen borzasztó betegség ellen, mint annakelőtte. A modern gyógytudomány a «Sirolin-Roche»-ban egy oly hatásos szer birtokában van, mely a tüdővész tovaerjedését feltartóztatja, a köhögést és köpetet csökkenti, az étvágyat és a testsúlyt emeli és ezen betegség összes jelenségeit megszünteti. Amellett ezen szer kellemesen szedhető s huzamosabb használatnál is teljesen ártalmatlan. — Kapható a gyógyszerárakban.

— Amateur-fényképezésnek! Általános elismert kitéző szalon- és úti-fényképezési készülékek, felülmulhatatlan minőségű pillanat-kéziapparátusok, valamint mindenféle fényképezési cikkek *Moll A. cég*-nél (Bécs, Tuchlauben 9., cs. és kir. udvari szállítónál) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854-ben. Kívánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— Az anyakönyvi hivatal heti kimutatása. *Születtek:* Nahajcsuk Emma r. k., Kolej János g. k., Bencsik László r. k., Klein Izsák izr., Grün Lajos izr., Draskóczy Erzsébet á. h. ev., Adler Izidor izr. — *Meghaltak:* Antal Vincze r. k., 88 éves; Lech Ilona r. k., 1 hónapos; Porubszki Ilona r. k., 1 hónapos; Kubecskó Károly r. k., 2 éves; özv. Jakovszky Józsefné r. k., 67 éves; Libják Anna r. k., 18 éves; Wenczel Lilli ág. h. ev., 3 hónapos. — *Házasságot kötött:* Brüll Simon izr. és Springer Gizella izr.

Felelős szerkesztő: Dr. Raffay Ferencz. Kiadótulajdonos: Kósch Árpád.

— Egyesületek, intézetek figyelmébe!! —

Teljesen jókarban lévő, hosszú, hangverseny-

**zongora**

400 koronáért eladó.

Bővebbet: dr. Flórián Károlynál, Eperjes, Árok-utca 26.

Reggelizés előtt felpohár Schmidthauer-féle radio-activ

**Igmándi**

keserűvíz az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknél és székszorulásban szenvedőknek.

Csodálatos gyógyerejét az igmándi víz radium-tartalmának köszöni, a mely tudományos alapon egyedül ezen forrásban lett felfedezve, miért is bevásárlásnál össze nem tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. — Fő-szétküldés a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban. Kapható Eperjesen Bohrandt J. W., Holénia B. és minden jobb gyógyszerár- és fűszerüzletben: kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. — Az egyedüli természetes keserűvíz, a mely kis üvegben is kapható.



Ma a Minden

1 da

«A szercsen hoz» címzett

NYILTTÉR.



Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és kősvénynél, a cukros húgyárnál, az emésztési és lélegzési szervek hurutainál

Lithion-forrás  
**SALVATOR**

Kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai



Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízű.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Allandó összetételű.

Első rangu gyógyviz és diaceticus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási tünetényekben vagy húgysavas vesehomok és vesekövek lépzódésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyeredményekről szóló bizonylatok és egyéb forráseírások ingyen, bérmentve állnak rendelkezésre.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen

**Bor**

50 hektó kitűnő fehér rizling  
eladó.  
Literje 24 kr. helyi állomásra szállítva.  
50 liter is rendelhető  
Petheő Gyula bortermelőnél  
Hevesen.



Cook & Johnson  
amerikai szabadalmazott

**Tyúkszem-gyűrűi**  
(tözv. véáve)

Ma az egyedüli szer, melyek az oly iszonyatos tyúkszemfájdalmakat azonnal megszüntetik és minden tuskét eltávolítanak!

**Ma a világ legjobb szere!**  
Minden szenvedőnek ajánlható!

1 darab 20 fillér, 6 darab 1 korona.  
Kapható Eperjesen:  
A szerecsenhez, A aranyssához és A Szentháromság-hoz címzett gyógyszertárakban, valamint a monarchia összes gyógyszertáiraiban és droguériáiban.

EPERJESI KERÜLETI BETEGSEGÉLYZŐ-PÉNZTÁR.

417. szám.  
1906.

HIRDETMÉNY.

Az Eperjesi Kerületi Betegsegélyző-pénztár részéről közhírré tétetik, hogy a nagyméltóságú kereskedelemügyi magy. kir. Minister úr által 26.938/1906, VI. sz. a. jóváhagyott módosított alapszabályok folyó hó 15-ikén lépnek életbe.

Eperjes, 1906. július 8.

Schreiber N. Ignác s. k., Sziklai Henrik s. k.,  
titkár. igazg. elnök.

EPERJESI KERÜLETI BETEGSEGÉLYZŐ-PÉNZTÁR.

418. szám.  
1906.

HIRDETMÉNY.

Eperjes szab. kir. város tanácsa, mint az Eperjesi Kerületi Betegsegélyző-pénztár feletti felügyelet és ellenőrzés gyakorlására felruházott elsőfokú iparhatóság, az 1891: XIV. t.-cz. 16. §-a értelmében f. é. 2625/I. sz. a. kelt határozata szerint az átlagos közönséges napibért újból megállapította, melynek alapján f. évi július hó 15-ikétől a következő osztályzat lép életbe:

Osztályzat	Napi- bér átlaga		Hetenkint az állomány- zotti járuléka a munkaadó járuléka összes járuléka			Napi táp- díj	Te- met- ke- zési se- gély
	K. f.	K.	f.	f.	f.		
<b>Férfiak:</b>							
I. Magánhivatalnok és önként belépők	2 66	16	32	16	48	1 33	60
II. Kereskedői, ipari vagy gyári alkalmazottak, hivatal-, bolti- és egyéb szolgák	2 —	12	24	12	36	1 —	40
<b>18 éven aluliak:</b>							
III. Kereskedői alkalmazott, magánhivatalnok és önként belépők	1 34	8	16	8	24	— 67	30
IV. Kereskedői, ipari vagy gyári tanonc, avagy ipari és gyári 18 éven aluli férfi-alkalmazott	1 —	6	12	6	18	— 50	20
<b>Nők:</b>							
V. Kereskedői alkalmazottak, magánhivatalnok avagy önként belépők	1 34	8	16	8	24	— 67	30
VI. Ipari vagy gyári alkalmazottak	1 —	6	12	6	18	— 50	20

Az Eperjesi Kerületi Betegsegélyző-pénztár 1906. július 8-ikán tartott igazgatósági üléséből.

SCHREIBER s. k.,  
titkár.

SZIKLAI s. k.,  
igazg. elnök.

Eperjesi  
képes  
levelező-  
lapok

KÖSCH ÁRPÁD  
írószer- és papirkereskedésében  
Eperjesen.

Első eperjesi ruha-műtisztító és javító intézet, Fő-utcza 23. szám.

Fő-utcza 23.

**Ruhák műtisztítása.**

Fő-utcza 23.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. érd. közönség becses tudomására adni, hogy csodamódon vagyok képes bármennyire megviselt, megrontott, pecsétes ruhákat, legyen az tinta, zsír- vagy akármily foltokkal, az általam feltalált szerrel vegyileg kitisztítani és legjobban helyrehozni. Férfi-, női- és gyermekruhákat — egyszóval minden tisztítok olcsón és jól. Bátorkodom felkérni a n. é. közönséget, hogy ne Pálhoz küldje a ruhákat tisztítás és vasalás végett, hanem Péterhez, Fő-utcza 23. sz. alá, mert oly olcsón és jól csakis ott lehet vasaltatni, tisztítottatni és javítottatni férfi- és női-ruhákat mindenféle színben. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel:

**SIKORSZKY PÉTER**  
ruha-műtisztító

Eperjes, Fő-utcza 23. szám alatt, hátul az udvarban, a Berger-kávéház és a kaszárnya átellenében, az átjáró mellett.

Kérem az intézetet nem összetéveszteni, mert ruha-műtisztító és javító intézet csak egy van Eperjesen és az a Sikorszky-féle, a legkitűnőbb és patent.

Teljesen pótolják  
a külföldi likőröket  
**Schrank Béla**

gőzerőre berendezett  
likörgyárának  
elismert jó gyártmányai  
**Esztergomban.**

Legnagyobb versenyképesség!

Képviselevé:

Lindner J. Mór, Eperjes.

Különleges gyártmány:  
**Triple Sec**  
„Comme il faut“.

### MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz  
Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb **gyomor- és altest-bántalmak**, gyomor-görcs és gyomorhív, rögzött **székrekedés**, máj-bántalom, **vértolulás**, aranyér és a legkülönbözőbb **női betegségek** ellen, e jeles háziszernak évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyegetnek.

### MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A.

védjegyét tünteti fel. A Moll-

féle sóborszesz nevezete-

sen mint fájdalomcsillapító

bedörzsölési szer köszvény,

csúsz és a meghűlés egyéb

következmenyeinél legismert-

tebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 1 korona 90 fillér.

**Moll-féle gyermek-szappan.**

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyer-

mek- és női-szappan a bőr gyökeres gondozására és apo-

lasára úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fillér. Öt darabé 1 korona 80 fillér.

Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjeggyel van ellátva.

Fő-székhely:

Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

Bécs, I., Tuchlauben 9.

Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesíthetnek.

A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírás-

sával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.



Válogatott, befőzni való  
**spanyolmeggyet**

3 kor. 50 fillérért, és  
**óriási ananász-kajszinbaraczkot**

3 koronaért szállítanak  
5 kg.-os, csinosan font postakosarakban,  
postacsomag akáczméz bérmentve 7 kor.

**Hibján Sámuel Utódai**  
Nyiregyháza.

# Kiadó lakás.

**Felsőkörút 33. sz. alatt**  
egy csinos, 4 szobából álló, kényel-  
mes mellékhelyiségekkel ellátott  
**lakás** a bérlő megváltozott kö-  
rűlményei miatt üresen maradt s  
azonnal elfoglalható.

**Vezérszó:** Minden darab szappan a Schicht névvel;  
tisztá és ment káros alkatrészeketől.

**Jótállás:** 25,000 koronát fizet Schicht György  
cég Ausztriában bárkinek, a ki bebizonyítja,  
hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

## SCHICHT-szappan!

(Szarvas- vagy kulcs-szappan)



Megtakarít pénzt, időt és fáradságot.  
A ruhát kiméli és megóvja.

Mindennemű ruha és Hófehér ruhát ad.  
mosási módszer részére A színeket emeli, fénylővé  
a legjobb és legolcsóbb és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy  
minden darab szappan „Schicht“ névvel és a szarvas-  
vagy kulcs-védjeggyel legyen ellátva.

Aug. 1-től  
kiadó

a **Fő-utcza**  
**40.** szám alatti

# üzlet.

## Elektrotechnikai szakiskola

laboratoriummal és tanműhelylyel.

Technikai tanintézet az egész elektrotechnika és gépépítés számára.

**POZSONY, Vallon-utcza 14. szám.**

Szeptember 3-ikán kezdődnek a beiratások azok számára, kik két tanév alatt  
gyakorlatilag s elméletileg képzett

**elektrotechnikusoknak (gyári hivatalnokoknak stb.)**

őhajtják magukat kiképezni.

Előképzettség 3-4 középiskola. Életkor 15-30 év.

**Internátussal kapcsolatos.**

A villamosság mint hajtó-, illetve világítóerőnek folyton növekvő használatba-  
vétele kell, hogy a t. szülők figyelmét fiaiknak ezen ép oly szép, mint kilátásteljes  
életpályára való terelése mellett a fenti tanintézetre különösen fordítsák.

Az igazgatóság ingyen szolgál minden további felvilágosítással, illetve programmal.

**Az igazgatóság.**

TARTÓS SZAGTALAN AZONNAL SZÁRAD  
Legjobb kemény-lakk szoba-padlókra  
A VALÓDI  
**Christoph-Lak**  
A LEGJOBB MÁZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

lehetővé teszik, hogy a szobák a mázolás alatt is hasz-  
náltassanak, mivel a kellemetlen szag és a lassú, raga-  
dós száradás, mely az olajfestékek és az olajlakkok  
sajátja, elkerültek. E mellett a használata olyan egy-  
szerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló  
nedves tárgyakkal feltörhető, anélkül, hogy elvesztené  
fényét. Meg kell különböztetni:

**színezett szobapadló-fénymázt,**

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akár csak az  
olajfesték fűdi be a padlót s egyúttal fényt is ad. Ezért  
egyaránt alkalmazható régi vagy új padlóra. Teljesen  
befűdi minden foltot, korábbi mázolást stb.; van azután

**tiszta fénymáz (színezetlen)**

új pallókra és parketre, mely csupán fényt ad. Külön-  
sen parketre s olajfestékekkel már bemázolt egészen új  
pallókra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem fűdi el a  
famustrát.

Főraktár

Eperjesen: **BOHRANDT W.-nél.**

Gölniczbányán: Flachbart Arminnál.

Kassán: Binder Samunál.

**CHRISTOPH FERENCZ, Berlin—Prága.**

# „Zacherlin“

Sokszorosán utánozva, de soha el nem találva, — hatásosan csupán a  
• • • • • **Zacherlin segít mindenféle rovar ellen!** • • • • •

Sohase vásároljunk csomagban, de csak üvegben.

**Kapható Eperjesen:**

Barts E. gyógyszer,  
Bein Simon,  
Bohrandt J. V.,  
Dahlström Károly,  
Diamant Fülöp,

Duschnitz Ármán,  
Feldmann Adolf,  
Fried Simon,  
Gallotsik J. V.,  
Gärtner Ignác

Gidon Kálmán,  
Glücksman Mór,  
Holénia Béla,  
Holländer Samu,  
Klein Ferencz

Kónya Miklós,  
Lefkovits Emil,  
Mikolík István,  
Molitorisz I. gyógyszer,  
Neumann B. Özv.,

Schönfeld Izidor,  
Sváby Ferencz,  
Troszler Kálmán,  
Wenzel István.

— Ezenkívül a vidéken mindenütt vannak raktárak, hol a Zacherlin-falragasz ki van téve. —